 Vårdhygieniska riktlinjer		
Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6

Virusorsakad gastroenterit (vinterkräksjuka) - handläggning av patient inom slutenvård

Virusorsakade gastroenteriter, speciellt calicivirus, ger upphov till plötsligt insättande kräkningar och diarréer och är mycket smittsamma.

Nödändig medicinsk behandling eller omvårdnad får inte fördröjas för patient med vinterkräksjuka

Smittspridning

Smittspridning sker som indirekt och direkt kontaktsmitta, framförallt via vårdpersonalens händer och kläder, men även som aerosolsmitta vid häftiga kräkningar och diarréer. Mat och vatten kan också sprida smitta. I det akuta stadiet utsöndras virus i stora mängder via avföring och kräkningar.

Smittsamhet

Smittsamheten är mycket stor då endast ett fåtal viruspartiklar kan orsaka en infektion. Inkubationstiden är kort, 12-48 timmar. Det är viktigt att snabbt vidta åtgärder för att förhindra smittspridning.

Utbrott

Ett utbrott definieras som två eller flera fall av diarré eller kräkning hos patienter och/eller personal. Minst 3 patienter med symtom bör provtas

Kohortvård

- särskilt avdelad personal vårdar patient/er som exponerats för smitta eller har symtom på virusgastroenterit. De deltar inte i vård av övriga patienter eller i livsmedelshantering.
- bedrivs 24 timmar/dygn
- ska införas redan vid ett fall
- upphör efter 48 timmars symtomfrihet

Intagningsstopp

- vid okontrollerad smittspridning beslutar verksamhetschefen om intagningsstopp i samråd med enheten för vårdhygien.
- vid ett intagningsstopp räknas samtliga patienter/personal på avdelningen som potentiella smittbärare
- ingen utskrivning till andra enheter.
- intagningsstoppet hävs 48 timmar efter symtomfrihet på vårdavdelningen.

 Vårdhygieniska riktlinjer		
Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6

Personal

- all personal ska tillämpa basala hygienrutiner i alla vård- och undersökningssituationer.
- vid smittsamma diarréer/kräkningar ska mekanisk rengöring av händerna med tvål och vatten föregå handdesinfektion
- personal som arbetar med patienter med symtom får inte hantera livsmedel eller vårda patienter som inte smittats
- kontakta enheten Vårdhygien redan vid första fallet för kännedom
- använd checklistan vid utbrott av virusorsakad gastroenterit
- personal som rör sig mellan olika vårdenheter exempelvis sjukgymnast, arbetsterapeut, kurator och bibliotekarie – ska inhämta information om vilka insatser som är prioriterade och vilka man kan avvakta med.
- lokalvårdare ska inte städa på någon annan vårdenhet efter städning av avdelning med utbrott.

Personal med symtom

- personal med symptom skickas hem.
- För ytterligare information se:
<http://insidan.nll.se/Anstallning--arbetsmiljo/Arbetsmiljo-och-halsa/Forebyggande-aktiviteter/Tillbud-och-arbetsskador/Smittbararpenning/>

Provtagning

- I calicifamiljen finns två olika virus typer, noro och sapo.
- Provtagning på nyinsjuknade (inom 2d) Provtagningsanvisningar - [labhandboken](#). OBS! Om analys av Sapovirus önskas kan laboratoriet skicka provet vidare till Umeå. Ange i så fall detta på remissen.
- Faeces i särskild faecesburk med sked. Analysen kan ej utföras på prov taget med vanlig Copan-pinne för faecesodling.
- Kräkning kan användas i undantagsfall, kan ge osäkert resultat då kräkning kan vara utspädd med maginnehåll som kan påverka analysens känslighet.

Provhantering

- Sänd provet kylt utan dröjsmål till laboratoriet. Provet bör transporteras fryst om transporttiden överskrider 24 timmar.

Patienter

- Om det finns enkelrum med eget hygienutrymme tillgängligt ska en patient som insjuknar med calici på ett flerpatientrum omedelbart flyttas dit.
- Asymtomatiska medpatienter på flerpatientrummet betraktas som exponerade och bör ligga kvar på flerpatientsalen. Inga andra patienter bör flyttas in bland de exponerade. De exponerade patienterna bör inte flyttas ut bland icke exponerade patienter förrän det gått 48 timmar sedan senaste gastroenteritsymtom på salen.
- patienter som insjuknat och exponerade medpatienter bör vårdas av särskilt avdelad personal dygnet runt, ha ett eget hygienutrymme och vistas på rummet (kohortvårdas).
- om kohortvård enligt ovan kan bedrivas är intagningsstopp inte nödvändigt.

 Vårdhygieniska riktlinjer		
Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6

- vid smittspridning utanför kohorten bör kohorten utökas. I vissa fall kan även intagningsstopp vara nödvändigt. Vilka åtgärder som är mest lämpliga varierar. Beslut bör tas i samråd med vårdhygienisk expertis.
- patienter med symtom ska isoleras på enpatientrum, med egen toalett tills de har varit symtomfria i 48 timmar
- om patienten vistas i allmänna utrymmen innan symtomen debuterade ska utrymmena rengöras med klorduken. Detta gäller även personalrum, personaltoalett samt expeditioner.
- endast akuta undersökningar, konsultier och/eller behandlingar utförs (undersöknings- eller behandlingsenhet informeras).
- patientens säng rengörs och renbäddas vid behov och minst en gång dagligen så länge patienten har symtom.
- uppmana alla patienter att vara noga med sin handhygien dvs tvätta händerna med tvål och vatten eller desinfektera dem innan måltid och efter toalettbesök
- patienter som inte kan sköta sin egen handhygien ska få hjälp.

Mat

- all livsmedelshandling utförs i avdelningsköket och ska hanteras av särskild avdelad personal som inte får delta i vården av patienter med vinterkräksjuka.
- för isolerade patienter serveras all mat på vådrummet.
- redan vid ett fall upphör all bufféserving, för patienter och personal. Detta gäller även gemensamt fika, fruktskål, brödkorg eller liknande.
- om patientkylskåp finns ska den ej nyttjas.
- vid utbrott med fungerande kohortvård 24h/dygn får livsmedel beredas av personal som inte vårdar patienter med symtom.
- vid intagningsstopp får ingen beredning av livsmedel (t.ex. smörgås, välling) ske på avdelningen.
- disk hanteras som vanligt.

Undersökning/behandling inom primärvården, mottagning och bild-funktionsmedicin

- efter besök av patient med symtom på virusorsakad gastroenterit avtorkas undersökningsrummets ytor och utrustning med Wet Wipe klorduk (art nr 22 153). Detta gäller alla ytor patienten varit i kontakt med även hygienutrymmet om det använts av patienten
- tvättsäck och avfallspåse försluts på rummet och hanteras som vanlig tvätt/avfall

Besökare

- besöksrestriktioner - besökare till vårdenheten informeras med skylt till avdelningen om att det pågår ett utbrott och att de inte får vistas fritt på avdelningen
- informera besökare om vikten av god handhygien och dela ut NLL:s informationsfolder ”Handhygien är det viktigt?”

Städning och desinfektion

Vid all rengöring/desinfektion är mekanisk bearbetning av ytor en förutsättning för bästa resultat.

Punktdesinfektion

 Vårdhygieniska riktlinjer		
Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6

- kräkning/avföring torkas omedelbart upp med engångsduk.
- bearbeta sedan ytan mekaniskt med Wet Wipe engångsduk klor (art.nr 22153)

Daglig städning

- informera städpersonalen, infekterade rum städas sist
- rengör och desinfektera alla tagytor och patientnära ytor med ett alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid.
- rengör och desinfektera toaletsits, kranar, dörrhandtag, ev. leksaker med ett alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensid
- golv rengörs med rengöringsmedel och vatten
- städutrusningen desinfekteras efter användning
- använd engångsmaterial

Slutstädning (vid utskrivning eller isolering hävs)

- rengör och desinfektera alla ytor och utrustning på vårdsal och i hygienutrymme med Wet Wipe engångsduk klor (art nr 22 153).
- golv städas med Wet Wipe engångsduk klor
- allt kvarvarande engångsmaterial i vårdsal kastas
- tvätta alla textilier
- sätt in ny toalettrulle och toalettborste.

Tvätt

- hantera sängkläderna varsamt (rulla ihop dem)
- hanteras som vanlig tvätt, tillslut säcken på rummet
- kraftigt nedsmutsad tvätt med faeces ska hanteras som smittförande tvätt

Avfall

- förslut påsen på rummet.
- hanteras som vanligt avfall.

Referenser

Vinterkräksjuka i vården. Smittskyddsinstitutet 2013

Att förebygga vårdrelaterade infektioner. Ett kunskapsunderlag. Socialstyrelsen, 2006.

<http://www.vardhandboken.se/Texter/Infektioner-i-magtarmkanalen/Virusorsakad-gastroenterit/>

Socialstyrelsens författningssamling SOSFS 2007:19. Basal hygien inom hälso- och sjukvården m.m.

 Vårdhygieniska riktlinjer		
Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6

Checklista vid utbrott av virusorsakad gastroenterit

Kontrollera och informera

- Extra bemanning för kohortvård hela dygnet
- Håll dörren till patienten/patienternas sal stängd
- Avdela enskild WC till patienten
- Betrakta medpatienter på salen som smittade
- Flytta inga patienter till andra vårdavdelningar, sjukhus eller andra vårdformer
- Har provtagning skett avseende Calicivirus?
- Servera inte buffé på enheten och avdela personal för mathantering
- Handtvätt föregår handdesinfektion
- Ringa enheten för vårdhygien
- Lokalvården
- Kostservice
- Personal (ALLA berörda, inkl. nattpersonal och paramedicinare, studenter) – avdelningen får inte brukas som genomfartsled
- Informera patienter gällande vikten av god handhygien och dela ut foldern
- Vid utbrott - enhetschefen informerar verksamhetschef
- Vid utbrott – informera ev. annan berörd vårdenheter (ex intilliggande avd/mott)
- Vid utbrott - sätt upp skylt på avdelningens ytterdörr att besökare kontaktar avdelningspersonal för vidare information. Skylt kan erhållas från vårdhygien.

Övrigt att göra

- Vid okontrollerad smittspridning överväg intagningsstopp - beslut om detta tas av verksamhetschefen

 Vårdhygieniska riktlinjer

Arbetsområde, t ex klinik	Godkänd av	Sida
Enheten för vårdhygien	Suzanne Wendahl	7
Giltigt fr o m	Ansvarig för uppdatering	Version
1800810	Susanne Edman	6